

УДК 341.34:355.257.7

КОДИФІКАЦІЇ ПРАВИЛ ПОВОДЖЕННЯ З ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИМИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Грушко М.В.

Національний університет «Одеська юридична академія»

Статтю присвячено висвітленню проблемних аспектів процесу кодифікації правил поведження та захисту військовополонених. Інститут воєнного полону є наслідком довгого процесу розвитку нормотворчості, який бере початок у другій половині XIX ст. Загальна тенденція кодифікації міжнародного гуманітарного права, нормативне закріплення статусу комбатанта та розвиток доктрини міжнародного права стали причинами кодифікації інституту воєнного полону. На підставі проведеного дослідження розкрито генеза кодифікації правил поведження з військовополоненими. Визначена об'єктивна потреба в регламентації неврегульованих питань захисту військовополонених.

Ключові слова: міжнародне право, кодифікація, міжнародне гуманітарне право, Женевські конвенції 1949 р., поведження з військовополоненими, військовополонені.

Постановка проблеми. Міжнародне гуманітарне право (далі – МГП) є однією з найбільш кодифікованих галузей міжнародного права (далі – МП). Кодифікація – процес систематизації чинних норм, що знімають суперечності, заповнюють прогалини, замінює застарілі норми новими. З цього видно, що кодифікація є правотворчий процес. Застосовуючи цей процес до МГП проблема кодифікації його принципів і норм сьогодні набуває особливо важливого значення, оскільки зміни у МП загалом, пов'язані з підвищенням значущості міжнародних звичаєвих норм, з одного боку, та зміни характеру та методів ведення збройних конфліктів (далі – ЗК), їх гібридизація, що породжує питання про статус військовополонених, з іншого, зумовлюють необхідність переосмислення розуміння тих конвенційних засад, на яких базується інститут МГП – воєнний полон. У зв'язку з чим наукова та практична цінність проведеного дослідження, актуальність зазначеної проблематики не викликає сумнівів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Окремі питання воєнного полону досліджувалися в дисертаціях та монографіях з прав людини та МГП. Крім того, було написано кілька дисертацій з історії воєнного полону під час та після Другої світової війни (О. В. Потильчак, А. С. Чайковський та ін.). Окремі аспекти цієї проблеми розглядалися у працях таких радянських юристів-міжнародників як І. Н. Арцибасов, І. П. Бліщенко, І. І. Карпець, А. П. Мовчан, А. Й. Полторак, Г. І. Тункін, Д. І. Фельдман. У зарубіжній літературі питання міжнародно-правового захисту жертв війни висвітлювалися в дослідженнях Я. Броунлі, Ф. Буньйона, Х.-П. Гассера, Фр. Кальсховена, Фр. де Мулінена, С. Нахліка, Л. Оппенгейма.

Виділення не вирішених частин загальної проблеми. Існує об'єктивна потреба в регламентації у сучасному МГП прогалин у визначенні та положенні військовополонених у зв'язку з новими проявами збройних конфліктів, зокрема Женевської конвенції про поведження з військовополоненими (далі – ЖК III) та Додаткових протоколів 1977 р. низки питань. Розвиток міжнародно-правового захисту військовополонених нерозривно пов'язаний із кодифікацією МГП, яка відбувалась шляхом розробки спершу національних актів щодо права війни, а згодом й міжнародних конвенцій. Однак недостатня правова

урегульованість та теоретична не розробленість проблематики питань захисту військовополонених є причинами розгляду генези процесу кодифікації інституту воєнного полону.

Тому метою статті є дослідження особливостей процесу кодифікації правил поведження з військовополоненими, виявлення його прогалин та визначення перспектив подолання.

Викладення основного матеріалу. Значний вплив на розвиток МГП з деяких національних актів, якими регулювались положення військовополонених, мав Наказ № 100 «Інструкція для командування армії Сполучених Штатів на полях битв» 1863 р. (т.зв. Кодекс Лібера), який був однією з найперших національних кодифікацій правил захисту військовополонених (Розділи III–VII). Він був розроблений відомим американським філософом, політиком, юристом німецького походження Ф. Лібером. Уперше нормативно визначається поняття «військовополонений» як озброєна особа, яка відноситься до армії ворога або пов'язана з армією ворога, яка потрапила в полон в бою або поранена на полі битви, або в госпіталі, або через індивідуальну здачу в полон або капітуляцію (ст. 49). Військовополонений не карається за те, що він є ворогом, не повинно бути жодного насилля та неприязні до нього в вигляді умисного нанесення страждань або приниження, жорстокого поведження, позбавлення їжі або інших дій варварського характеру (ст. 56), питання обміну (Розділ VI), звільнення під слово честі (Розділ VII) та ін. [1, с. 59].

До причин кодифікації інституту воєнного полону у МП з середини XIX ст. належать: загальна тенденція кодифікації МП та МГП; закріплення в МП положень про статус комбатанта; розвиток доктрини МП щодо права війни та поведження з військовополоненими; розвиток національного законодавства з питань захисту та належного поведження з ними.

До другої половини XIX ст. у МП не було багатосторонніх угод, які б встановлювали режим воєнного полону. 22 серпня 1864 р. на Женевській конференції була прийнята Конвенція про поліпшення долі поранених і хворих в діючих арміях. Хоча Конвенція не містила жодної згадки про полонених, проте, аналізуючи її положення щодо поранених та хворих комбатантів діючих армій [2], можна дійти висновку, що Конвенція

опосередковано регулювала питання поранених полонених з точки зору стану їх здоров'я, не регулюючи при цьому перебування в полоні ворожої сторони. Можна відмітити, що прийняття Конвенції 1864 р. започаткувало розвиток такого напрямку сучасного МГП як захист жертв війни.

Згодом на Брюссельській конференції 1874 р. обговорювався російський проект Декларації про закони і звичаї війни, який відіграв важливу роль у подальшій кодифікації воєнного положення (Розділ VI (ст. 23–34), присвячений регулюванню режиму воєнного полону (ст. 23 визначає що військовополоненим слід вважати «законних збройних супротивників», обмін полоненими визначається за взаємною угодою воюючих сторін (ст. 30) та інші питання [3]). На цій Конференції порушувалося питання про обмеження репресалій, проте пропозиція не була прийнята. Декларація так і не була ратифікована через неможливість досягти консенсусу у той час.

6 травня 1899 р. у Гаазі була скликана Перша конференція миру. Результатом Конференції стало прийняття 29 липня 1899 р. Положення про закони та звичаї сухопутної війни, яке стало додатком до Гаазької конвенції 1899 р. про закони і звичаї суходільної війни. Уперше Гаазька конференція визначила статус воюючого (комбатанта). Спеціальний розділ Положення 1899 р. був присвячений правам та обов'язкам військовополонених [4]. На Конференції особливо гострими виявилися розбіжності щодо тих представників цивільного населення, які в ході окупації їхньої держави беруться за зброю для боротьби з ворогом: чи зобов'язана окупаюча держава визнати цих учасників опору комбатантами і в подальшому військовополоненими або ж вона має право стратити їх як партизан? [5] Це та інші питання не отримали відповіді, їх обговорення завершилося включенням до тексту Преамбули до Конвенції «застереження Мартенса», згідно з яким у непередбачених випадках як цивільні особи, так і комбатанти «залишаються під захистом основ МП, оскільки вони впливають з усталених між цивілізованими народами звичаїв, законів людяності та вимог суспільної свідомості». Аналізуючи «застереження Мартенса» відзначаємо його важливе значення, яке полягає в тому, що незалежно від питань, з яких держави можуть розходитися у думках, ведення війни має завжди підкорятися існуючим принципам міжнародного права.

Положення 1899 р. містило нову норму про обов'язкову участь урядової організації сторін, яка займалася б збиранням відомостей про осіб, які перебувають в полоні, та громадської організації – для надання допомоги військовополоненим під час знаходження в полоні. Ці положення знайшли своє імплементаційне втілення в національному законодавстві низки країн.

Для продовження кодифікації та розвитку законів та звичаїв війни була скликана Друга міжнародна конференція миру, яка зібралася в Гаазі 15 червня 1907 р. У ході конференції були прийняті 13 конвенцій, одна Декларація та Заключний акт. Інакше кажучи, в Гаазі був прийнятий Звід визнаних світовим співтовариством того періоду міжнародно-правових норм, які закріплювали закони та звичаї війни. Так, 18 жовтня 1907 р. була прийнята нова Конвенція про закони

і звичаї війни (IV). Саме вона переглянула Гаазьку конвенцію 1899 р. та частково уточнила деякі норми, які і сьогодні залишаються невід'ємною частиною МГП. ГК IV вважається кодифікацією міжнародних звичаїв. Звичаєвий характер ГК IV був визнаний Нюрнберзьким трибуналом, Міжнародним судом ООН (Консультативний висновок щодо законності загрози ядерною зброєю або її застосування, 8 липня 1996 р., док. ООН А/51/218 від 19 липня 1996 р., п. 75; щодо правових наслідків будівництва стіни на окупованій палестинській території, зокрема в Північному Єрусалимі та біля нього, 9 липня 2004 р., п. 89) та арбітражними судами ad hoc [6].

Положення 1907 р. містило окрему Главу II «Про військовополонених», яка регулювала поведінку з ними (ст.ст. 4–20). Уже в ст. 4 йде мова про людинолюбне ставлення до військовополонених з боку держави, яка їх полонила. Уперше на той час у міжнародно-правовому акті закріплено положення про відповідальність держав і фізичних осіб, що входять до складу її збройних сил за порушення законів і звичаїв війни. Конвенція регулює діяльність товариств для надання допомоги військовополонених (ст. 14–16), а також можливість реалізовувати свободу відправлення релігійних обрядів (ст. 18). Проте вона не торкалась таких областей утримання військовополонених, як норма харчування, медичне обслуговування, переміщення військовополонених. Тому надалі виникла потреба у більш детальній регламентації поведінки з військовополоненими.

ГК IV з Положенням 1907 р. мали обов'язкову силу лише для договірних сторін і лише у тому випадку, якщо усі воюючі сторони є учасниками Конвенції, через т.зв. «застереження загальності» (*clausula si omnes*) (ст. 2). Якщо ж у війну вступала держава, що не є учасницею Конвенції, то Конвенція переставала діяти навіть у відносинах між її учасниками. Відмічаємо негативність цього застереження. Подальша практика держав пішла шляхом відмови від *clausula si omnes*. Скликанню запланованої Третьої Гаазької конференції миру завадила Перша світова війна, яка втягнула в себе майже всі держави Європи.

Вже Женевська Дипломатична конференція 1929 р. відіграла вирішальну роль у розвитку інституту воєнного полону. На цій Конференції була прийнята Женевська конвенція про поведінку з військовополоненими 1929 р. [7] (далі – ЖК 1929 р.), яка стала першим спеціальним міжнародним договором, який уніфікував правила поведінки з військовополоненими. Конвенцію, яка містила 97 статей, іноді називали «кодексом військовополонених» або «кодексом воєнного полону». Хоча ЖК 1929 р. найперше стосувалася осіб, взятих у полон у сухопутній війні, її правила застосовувались й до військовополонених моряків та до осіб збройних сил повітряного складу.

ЖК 1929 р. роз'яснила правила і принципи, що визначають порядок узяття в полон та тримання у полоні осіб із складу збройних сил супротивника. Основою Конвенції був принцип гуманності поведінки з військовополоненими, який виключає дискримінацію з будь-яких причин. Була введена категорична заборона на застосування до військовополонених репресалій (ст. 2), а також закріплений принцип міжнарод-

ної перевірки виконання вказаних норм (Розділ II «Про організацію контролю» (стст. 86 – 88).

Спробувавши врахувати нові форми участі жінок у Першій світовій війні, Конвенція закріпила два принципи поведіння з жінками-військовополоненими: «до жінок слід відноситись з усією повагою відповідно до їх статі» (ст. 3) та «відмінність у поведінні з військовополоненими допустимі лише в тому випадку, якщо такі відмінності засновані на... статі тих, хто користується перевагами» (ст. 4). Згодом принцип поваги відповідно до статевих належностей, який міститься в ст. 3, стає доповненням до основного принципу рівності чоловіків і жінок, що закріплюється у подальших міжнародно-правових актах МГП.

Слід відзначити, що у ЖК 1929 р. були відсутні статті, що регламентували застосування «на умовах взаємності» (ст. 82). Крім того, з врахуванням досвіду Першої світової війни, на Конференції 1929 р. вперше було зафіксовано, що поранені та хворі супротивника після одужання отримували статус військовополонених (ст. 7 ЖК 1929 р.) незалежно від визнання супротивником дії відповідних норм для себе.

Події Другої світової війни спонукали до подальшого розвитку Женевського права. Тому за ініціативою Міжнародного Комітету Червоного Хреста (далі – МКЧХ) була скликана Дипломатична конференція з питань захисту жертв війни, яка проходила в Женеві з 21 квітня по 12 серпня 1949 р. Основним підсумком конференції стало прийняття чотирьох ЖК, серед яких Женевська конвенція про поведіння з військовополоненими [8] (далі – ЖК III). Вона кодифікувала правовий режим військовополонених та замінила попередню ЖК 1929 р. ЖК III складається з VI-ти частин (159 статей) та V-ти Додатків. У ст. 2, загальній для усіх ЖК, були істотно уточнені ситуації, до яких ці договори застосовуються. Якщо застосування Женевських конвенцій 1929 р. відносилося виключно до війни, то в ЖК відзначалося, що її положення застосовуються до усіх конфліктів між державами, «навіть у тому випадку, якщо» одна з них «не визнає стану війни», а також «в усіх випадках окупації... навіть якщо ця окупація не зустріне ніякого збройного опору». Ця обставина була особливо важливою у зв'язку з можливою відмовою в наданні захисту військовополоненим, оскільки утримуюча держава стверджувала, що війни не було, або відмовлялася визнати за супротивником право виступати державою.

ЖК III містила принципово нові норми поведіння з військовополоненими: визначені нові категорії осіб, яким надавався статус військовополоненого та гарантії захисту, були введені нові принципи гуманного поведіння з ними, розширено межі застосування Конвенції та ін. Дипломатична конференція 1949 р. прийняла норми Положення 1907 р. про чотири умови, які повинні виконувати комбатанти, щоб вони мали право на привілейоване поведіння у разі їх полонення. Крім того, Конференція привірнула партизан до місцевих воєнізованих формувань та народних ополчень, що підтримують регулярні війська. Також, як додаток до гаазьких норм, вона постановила, що ці формування можуть діяти і на окупованій території. Після тривалої дискусії щодо питання про правове становище медич-

ного персоналу, що потрапив під владу супротивної сторони, Конференція 1949 р. погодилася та підтвердила положення [9, с. 10] про те, що медичний персонал не повинен розглядатися як військовополонені, проте на нього повинні поширюватися всі гарантії військовополонених.

Для посилення контролю застосування положень ЖК були уточнені функції та надана можливість використання діяльності т.зв. «субституту Держави-покровительки». Особливістю цієї норми є те, що вона була визнана спочатку звичаєвою нормою щодо права МКЧХ діяти як субститут Держави-Покровительки. Цей звичай почав формуватися відразу після закінчення Першої світової війни і пов'язаний з діяльністю МКЧХ щодо захисту полонених. Ще одним важливим досягненням ЖК III було пришвидшення повернення військовополонених – передбачалася репатріація після закінчення військових дій, а не «після укладання миру» (ст. 20) як в Положенні 1907 р.

Знайшлося місце в Конвенції і для «застереження Мартенса». Воно закріплене в ст. 142 ЖК III, що стосується денонсації та проголошує, що денонсація є чинною лише для держави, що денонсує. Вона аж ніяк не применшує зобов'язань, які сторони конфлікту повинні продовжувати виконувати згідно з принципами МП.

Розвиток засобів та методів ведення військових дій, зміна характеру ЗК спричинили нові заклики МКЧХ до перегляду ЖК для забезпечення належного захисту жертв війни. Так, 1968 р. у Тегерані відбулася конференція з прав людини, де МКЧХ закликав уряди сісти за стіл переговорів для удосконалення міжнародно-правового захисту прав людини під час війни. 19 грудня 1968 р. ГА ООН ухвалила резолюцію 2444 (XXIII), яка, за словами Генерального секретаря ООН, стала «першою офіційною заявою і рішенням головного органу ООН, що схвалила загальні стандарти та закликала до проведення вичерпних досліджень щодо основних принципів гуманізму в ЗК» [10]. ГА ООН закликала застосовувати основні гуманні принципи в ЗК та просила Генерального секретаря вивчити «необхідність у прийнятті додаткових гуманітарних міжнародних конвенцій з метою забезпечення кращого захисту цивільних осіб, полонених та комбатантів у ЗК».

Наступного року у Стамбулі відбулася XXI Міжнародна конференція Червоного Хреста, яка значно пришвидшила процес розробки нових угод, прийнявши резолюцію XIII «Підтвердження та розвиток законів і звичаїв, що застосовуються під час ЗК». У ній, зокрема, підкреслювалося «нагальна необхідність підтвердження і розвитку гуманітарних норм МП, що застосовуються під час ЗК усіх типів з метою посилення ефективного захисту основних прав особистості згідно з ЖК, що стало поворотним пунктом в історії розвитку МГП кінця ХХ ст.

У Резолюції 3032 1972 р. Генеральна Асамблея ООН постановила «провести кодифікацію норм права, яке застосовується в ЗК» [11]. На 28-ій сесії ГА ООН 1973 р. була прийнята Резолюція 3103 (XXIII), яка закріпила норму про те, що «ЗК, пов'язані з боротьбою народів проти колоніального та іноземного панування і расистських режимів, слід розглядати як міжнародні ЗК за змістом Женевської конвенції 1949 р.» [12]. Саме

вищенаведені підстави стали причиною скликання у Женеві в 1974-1977 рр. Дипломатичної конференції з питань підтвердження та розвитку МГП, яка завершилася прийняттям 8 червня 1977 р. двох Додаткових протоколів до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 р. – що стосується захисту жертв міжнародних ЗК (ДП I) та що стосується захисту жертв ЗК неміжнародного характеру (ДП II).

На початку процесу розробки Протоколів МКЧХ намагався досягти симетрії норм, які застосовуються у внутрішніх і міжнародних ЗК. Але вже на першій підготовчій конференції урядових експертів 1971 р. стало зрозуміло, що держави виявилися неготовими визнати за повстанцями права та обов'язки, адекватні тим, якими наділяються регулярні війська воюючих держав. Слід зазначити, що форма додаткового протоколу для цих договорів була обрана не випадково. У їх розробці могли взяти участь тільки ті держави, які побажали цього, і, відповідно, вони мали і мають чинність тільки для тих держав, які їх підписали і ратифікували. ДП не слід розглядати як уточнення або доповнення ЖК, тому що в них вирішуються нові питання, а також ті, що були недостатньо врегульовані ЖК. Конференція, з одного боку, кодифікувала (у порядку «підтвердження») звичайні норми, а, з іншого – ввела (у порядку «розвитку») нові норми. Дійсно, серед його норм є норми щодо інтернаціоналізації національно-визвольних війн (яких в 70-ті роки було багато), що зумовило спровокувало поширення статусу військовополоненого на нові категорії комбатантів в ДП I, розвиваючи положення, прийняті 1949 р., встановлює абсолютну заборону на репресалії щодо всіх категорій осіб, які опинилися під владою супротивника. Одним із основних нововведень ДП I є розширення переліку дій, що кваліфікуються як серйозні порушення або воєнні злочини, зокрема щодо військовополонених. Статті 11 та 85 ДП I містять їх перелік, доповнюючи перелік серйозних порушень у ЖК III.

Цінність ДП I полягає також в віддзеркалюванні різних культур, зокрема закріплення звичаєвого принципу поваги як до противника, який склав зброю, так і до осіб, що не беруть участі в бойових діях. Цим самим ще раз підтверджується захист супротивника *hors de combat* положення про пощаду.

Нормами ДП I було введено інститут юридичних радників у збройних силах і конкретизовані обов'язки та відповідальність командирів, зокрема за незастосування належних заходів. ДП I передбачає створення Міжнародної комісії із встановлення фактів, до компетенції якої належить розслідування будь-яких серйозних порушень, передбачених ЖК та ДП I (ст. 90 ДП I), а, отже, й

порушень щодо військовополонених. Ці загальні норми, спрямовані на імплементацію права Женеві, є невід'ємною частиною інституту воєнного полону, забезпечуючи моніторинг за виконанням відповідних положень МГП, що регламентують режим військовополонених, і встановлюють відповідальність за їх порушення.

Висновки з дослідження та перспективи. Підсумовуючи, необхідно зазначити, що ЖК III та ДП I є кодифікацією принципів та норм, які в систематизованому вигляді регулюють таку важливу сферу міждержавних взаємин як воєнний полон. Стверджуємо, що захист військовополонених відображений не лише в праві Женеві, але й праві Гааги, про що говорить злиття двох зводів норм в ДП I. Водночас продовжує існувати об'єктивна потреба в регламентації нерегульованих питань, зокрема обміну полоненими, оплати праці відповідно до законодавств національних держав без використання прив'язки з конвертацією до швейцарських франків, можливості поширення статусу військовополонених на персонал міжнародних організацій та інше. Нормою звичаєвого права, що викладена в Положенні 1907 р. (ст. 3) та підтверджена в ДП I (ст. 91), є норма, згідно з якою сторона, яка знаходиться у конфлікті й порушує положення конвенції «повинна відшкодовувати завдані збитки, якщо для цього є підстави; вона несе відповідальність за всі дії, що вчиняються особами, які входять до складу її збройних сил». Однак ані Положення 1907 р., ані ДП I не вказує, чи є одержувачами лише держава, чи й окремі особи, а також вони не встановлюють механізму розгляду заяв про компенсацію. Тому відповідні питання потребують додаткової регламентації.

ЖК III передбачає можливість передачі військовополонених державою, що тримає в полоні, лише державі, яка є учасницею цієї Конвенції, та лише після того, як вона упевнилася, що держава-дестинатор має намір і змогу забезпечити режим воєнного полону. Проте в ЖК III не закріплені строки та причини передачі військовополонених іншій державі. Не розв'язане й питання можливості оскарження військовополоненими самої процедури їх передачі іншій державі.

Нова природа конфліктів, яку не могли брати до уваги під час активної кодифікації МГП, є фактором низької ефективності виконання його норм. Однак існуюча кодифікація не втратила своєї значущості, і основною проблемою залишається забезпечення більш суворого дотримання її норм. Така ситуація породжує необхідність адаптації чинних міжнародно-правових норм до нових видів і способів ведення ЗК і інтерпретації положень міжнародно-правих договорів до конкретних ситуацій щодо поводження та захисту військовополонених.

Список літератури:

1. Инструкции Полевым войскам США: утверждены общим приказом Президента А. Линкольна № 100 от 24 апреля 1863 г. // Инструкции Полевым войскам США (Instructions for the Government of Armies of the United States in the Field). – Запорожье: ГУ «ЗИГМУ», 2007 – С. 35-59.
2. Женевская конвенция об улучшении участи раненых и больных воинов во время сухопутной войны, от 22 августа 1864 года [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <<http://www.icrc.org/web/rus/siterus0.nsf/htmlall/6lkasf?open document>>
3. Право и мир в международных отношениях: сб. ст. / сост. под ред. проф. гр. Л. А. Комаровского и П. М. Богаевского. – М.: Изд. магазина «Книжное дело», 1899. – XII, 545 с.

4. Положення про закони та звичаї суходільної війни, додане до Гаазької конвенції 1899 р. про закони та звичаї суходільної війни [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pravo.vuzlib.org/book_z1478_page_6.html
5. Соловьева Р. Г. С позиций высокого гуманизма (к 140-летию Движения Красного Креста) [Електронний ресурс] / Р. Г. Соловьева. – Режим доступу: viperson.ru/data/200510/23/kniga.doc
6. Eritrea Ethiopia Claims Commission, Partial Award, Central Front Eritrea's Claims 2, 4, 6–8; 22. [Електронний ресурс]: Partial Award, Central Front Eritrea's Claims 2, 28 Apr. 2004. – Режим доступу: www.pca-cra.org/showfile.asp?fil_id=662
7. Женевская конвенция об обращении с военнопленными 1929 г. [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://wolfschanze.narod.ru/genkon29.htm>
8. Женевська конвенція про поводження з військовополоненими від 12 серпня 1949 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_153
9. Забигаило К. С. Вопросы защиты жертв войны на Женевской дипломатической конференции 1949 года: автореф. дис. ... канд. юрид. наук / К. С. Забигаило. – К., 1954. – 13 с.
10. Уважение прав человека в период вооруженных конфликтов [Електронний ресурс]: Резолюция Генеральной Ассамблеи ООН від 19 грудня 1968 р. – Режим доступу: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/246/40/IMG/NR024640.pdf?OpenElement>
11. Уважение прав человека в период вооруженных конфликтов [Електронний ресурс]: Резолюция Генеральной Ассамблеи ООН від 18 грудня 1972 р. – Режим доступу: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/273/56/IMG/NR027356.pdf?OpenElement>
12. Основные принципы правового режима комбатантов, борющихся против колониального и иностранного господства и расистских режимов [Електронний ресурс]: Резолюция Генеральной Ассамблеи ООН от 12 декабря 1973 г. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_j34

Грушко М.В.

Национальный университет «Одесская юридическая академия»

КОДИФИКАЦИЯ ПРАВИЛ ОБРАЩЕНИЯ С ВОЕННОПЛЕННЫМИ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ

Аннотация

Статья посвящена освещению проблемных аспектов процесса кодификации правил обращения и защиты военнопленных. Институт военного плена является следствием долгого процесса развития нормотворчества, который берет начало во второй половине XIX в. Общая тенденция кодификации международного гуманитарного права, нормативное закрепление статуса комбатанта и развитие доктрины международного права стали причинами кодификации института военного плена. На основании проведенного исследования раскрыт генезис кодификации правил обращения с военнопленными. Определена объективная потребность в регламентации неурегулированных вопросов защиты военнопленных. **Ключевые слова:** международное право, кодификация, международное гуманитарное право, Женевские конвенции 1949 г., обращение с военнопленными, военнопленные.

Grushko M.V.

National University «Odessa Academy of Law»

CODIFICATION OF REGULATIONS THE TREATMENT OF PRISONERS OF WAR: PROBLEMS AND PERSPECTIVES

Summary

The article is devoted to highlighting the problematic aspects of the treatment and codification of rules of protection prisoners of war. Institute of war captivity is the result of a long process of rulemaking, which began in the second half of the XIX century. The general trend to codification of international humanitarian law, the statutory combatant status and development of the doctrine of international law were the reason to codification an Institute of war captivity. The based on the investigation is revealed genesis of codification of rules for the treatment prisoners of war. Determination of the objective needs for regulation of unresolved questions on the protection of prisoners of war.

Keywords: international law, codification, international humanitarian law, the Geneva Conventions of 1949, the treatment of prisoners of war.